

Sygn. akt III UK 225/19

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania T.G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o składki,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we [...] z dnia 13 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

**II zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 1800-, (tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa [...] Sąd Apelacyjny we [...] oddalił apelację Pana T.G. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 25 maja 2018 r., sygn. akt V U [...] w sprawie o składki. W niniejszej sprawie decyzją z dnia 26 stycznia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń społecznych Oddział w L. stwierdził, że T.G., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnym, rentowym i wypadkowemu. Przedmiotowa decyzja została zmieniona decyzją z dnia 27 lipca 2017 r. w zakresie danych identyfikacyjnych płatnika składek w zakresie numerów NIP oraz REGON. Organ podniósł, że na podstawie ponownej analizy dokumentów stwierdzono, że

powyższe dane są danymi identyfikacyjnymi spółki „G.” Sp. z o.o., w której ubezpieczony jest współnikiem. W związku z powyższym organ zmienił decyzję z 26 stycznia 2015 r. w zakresie danych identyfikacyjnych, a jednocześnie podtrzymał tę decyzję w pozostałym zakresie. Wnioskodawca odwołał się od tej decyzji. Prawomocny wyrokiem z dnia 21 lutego 2018 r., sygn. akt V U [...] Sąd Okręgowy w L. oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy w L. wskazał, że organ rentowy nie ustalał decyzją z dnia 27 lipca 2017 r. czy kto i w jakim zakresie podlega ubezpieczeniom społecznym, a tylko dokonał jedynie korekty danych płatnika w zakresie jego numerów NIP oraz REGON. Sąd podniósł, że okoliczność, iż osobą podlegającą ubezpieczeniom społecznym był wnioskodawca T.G. została już ustalona prawomocną decyzją organu z dnia 26 stycznia 2015 r. We wnioskach końcowych Sąd Okręgowy uznał, że korekta danych identyfikacyjnych płatnika nie może skutkować wyeliminowaniem prawomocnej decyzji z obiegu prawnego.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do ingerencji w rozstrzygnięcie Sądu I Instancji, które w ocenie Sądu Apelacyjnego jest prawidłowe. Sąd Apelacyjny podniósł, że Sąd I Instancji nie dopuścił się przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów uwzględniając w ustaleniach faktycznych decyzję organu rentowego z dnia 26 stycznia 2015 r., stwierdzającą, że wnioskodawca jako osoba prowadząca działalność gospodarczą podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom od dnia 4 września 2010 r. Sąd zwrócił uwagę, że wyrok Sądu Okręgowego w L. z dnia 7 stycznia 2016 r. oddalający odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z dnia 26 stycznia 2015 r. jest prawomocny. Sąd odmówił racji zarzutom apelacji, że decyzja organu rentowego z dnia 26 stycznia 2015 r. rzekomo nie została wydana wobec T.G., lecz wyłącznie wobec „G.” Sp. z o.o. Zdaniem Sadu, faktem jest jedynie, że w treści tej decyzji doszło do omyłki, polegającej na mylnym przypisaniu wnioskodawcy, w stosunku do którego decyzja ta została wydana, danych identyfikacyjnych (numerów NIP i REGON) „G.” Sp. z o.o. Omyłka ta bowiem nie mogła przesądzić o tym, że decyzji nie wydano wobec wnioskodawcy, ponieważ zarówno w sentencji tej decyzji, jak z całokształtu przytoczonych w niej okoliczności wynikało, że stwierdzony przez organ rentowy obowiązek ubezpieczenia społecznego dotyczy wnioskodawcy. Jak wskazano wyżej decyzja organu rentowego została zmieniona. Odwołanie wnioskodawcy od

decyzji organu rentowego z dnia 27 lipca 2017 r. zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w L. z dnia 21 lutego 2018 r., sygn.. akt V U [...], który uprawomocnił się ze względu na oddalenie postanowieniem Sądu Apelacyjnego we [...] z dnia 26 lipca 2018 r., sygn. akt III A Uz [...] zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w L. z dnia 21 czerwca 2018 r. o odrzuceniu apelacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 21 lutego 2018 r. W związku z tym Sąd Apelacyjny twierdzi o związaniu tym wyrokiem Sądu I Instancji, co przecina wszelkie wątpliwości co do tego, że decyzja organu rentowego z dnia 26 stycznia 2015 r. została wydana wobec T.G. jako osobie podlegającej obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. W zaskarżonym orzeczeniu Sąd Apelacyjny wyjaśnił również dlaczego Sąd pierwszej instancji nie dopuścił niektórych dowodów w sprawie oraz, dlaczego nie było potrzebne w celu określenia podstawy wymiaru składek wydanie decyzji Dyrektora Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia, jak również dlaczego wnioskodawca nie mógł skorzystać z możliwości obniżenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, o której mowa w art. 18 ust. 10 w związku z art. 18 ust. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Powyższy wyrok zaskarżył skargą kasacyjną powód w całości. Skargę kasacyjną oparto na zarzutach naruszenia prawa materialnego, tj. art. 7 k.p.a., art. 9 k.p.a., art. 10 k.p.a., art. 7 k.p.a., art. 11 k.p.a. w związku z art. 180 § 1 i § 2 k.p.a. oraz w związku z art. 181 k.p.a. poprzez ich niezastosowanie w postępowaniu przed organem rentowym, art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 38 ust. 1 ustawy systemowej, a ponadto art. 107 § 1 i § 3 k.p.a. w związku z art. 180 § 1 i § 2 k.p.a. i art. 181 k.p.a. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, art. 16 § 1 k.p.a. w związku z art. 180 § 1 i § 2 k.p.a. oraz art. 181 k.p.a., art. 269 k.p.a. i art. 83 ust. 2 ustawy systemowej, a także art. 83 ust. 1, art. 38 ust. 1, art. 113 § 1 i art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy systemowej - również poprzez ich niewłaściwe zastosowanie. Ponadto zarzucono naruszenie art. 111 § 2 k.p.a. w związku z art. 180 § 1 i § 2 k.p.a. poprzez brak ich zastosowania, natomiast art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c i art. 38 ust. 1 oraz art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej, a także art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c oraz art. 109 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze

środków publicznych poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Skarżący zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotny wpływ na wynik sprawy, a zatem art. 385 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, art. 365 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. również poprzez niewłaściwe zastosowanie, a także art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacji, jak również art. 227 k.p.c. i art. 232 zd. 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie. Skarżący wnoszą o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów dotychczasowego postępowania oraz kosztów postępowania kasacyjnego. Skarżący twierdzi, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia. Przede wszystkim podnoszone zagadnienie sprowadza się do odpowiedzi na pytania, a zatem, czy decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu wydana na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej, po przeprowadzeniu postępowania kontrolnego, w którym nie uczestniczy z zachowaniem podstawowych reguł tego postępowania właściwy podmiot, tj. płatnik składek będący równocześnie podmiotem podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, ale inny niewłaściwy podmiot uznany błędnie przez organ ZUS za podmiot właściwy, tj. płatnika składek będącego równocześnie podmiotem podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia społecznego może być w ogóle uznana za indywidualny akt administracyjny, czyli decyzję administracyjną ; czy do wyeliminowania takiej decyzji z obrotu prawnego konieczne jest wdrożenie trybu administracyjnego stwierdzenia nieważności takiej decyzji ; czy taką decyzję można uznać za ostateczną, a także prawomocną ; czy taką decyzją jest związany każdy sąd rozstrzygający sprawę dotyczącą właściwego płatnika składek będącego równocześnie podmiotem podlegającym ubezpieczeniu społecznemu; czy w sprawie ma znaczenie, że od takiej decyzji o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu zostało złożone odwołanie, odrzucone przez Sąd z uwagi na niedochowanie terminu do jego złożenia; czy korekta decyzji ZUS w zakresie numeru NIP i REGON stała się prawidłowa ze skutkami związanymi jej

ostatecznością i prawomocnością; czy i jakie znaczenie dla decyzji wymiarowej względem określonego podmiotu ma decyzja o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu, w sytuacji gdy podleganie ubezpieczeniu społecznemu następuje z mocy prawa i czy ma znaczenie dla decyzji wymiarowej względem określonego podmiotu decyzja o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu w sytuacji, gdy wobec braku przeprowadzenia postępowania kontrolnego z udziałem właściwego podmiotu, ale podmiotu nie właściwego zostaje wydana decyzja o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu. Skarżący wywodzą, że kwestionowana decyzja ZUS wobec T.G. jest decyzją nieistniejącą w sensie prawnym i nie wywołującą żadnych skutków prawnych z przyczyny, że postępowanie kontrolne i administracyjne było prowadzone wobec innego podmiotu i dlatego też, dokonane w niej ustalenia o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu T.G. nie mają znaczenia w zakresie ustaleń o faktycznym podleganiu obowiązkowi tego ubezpieczenia na podstawie wyżej wskazanych przepisów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego.

Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie tej przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania.

Powołując się na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżący powinien mieć na uwadze, że wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz.158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co

należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538). Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467 i z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Na podstawie powyższych wywodów stwierdzić należy, że przedstawione w skardze kasacyjnej „zagadnienie prawne” nie spełnia wymogów przewidzianych dla tej przesłanki przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Przedstawione w obu pytaniach

kwestie zostały bowiem sformułowane w sposób ogólny oraz w żaden sposób nie przyczyniają się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego, gdyż koncentrują się na próbach przeforsowania przez skarżącego konkretnego rozstrzygnięcia w jego indywidualnej sprawie. Ponadto kwestia przedstawiona w „zagadnieniu” pierwszym nie koresponduje z ustaleniami faktycznymi, którymi Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany.

Na zakończenie niniejszych wywodów należy stwierdzić, że zgodnie z orzecznictwem sądowoadministracyjnym oznaczenie strony jest tym elementem (częścią) decyzji w rozumieniu art. 107 § 1 k.p.a., którego brzmienie może być skorygowane w postępowaniu odwoławczym, pod warunkiem jednak, że nie następuje zmiana adresata decyzji, a organ stwierdzi jedynie, iż został on oznaczony nieprawidłowo. W wyroku z 26 maja 2011 r., II OSK 443/10, LEX nr 1081785, Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że w takiej sytuacji dopuszczalne jest na podstawie art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a. uchylenie przez organ drugiej instancji decyzji w części dotyczącej oznaczenia strony i orzeczenie w tym zakresie poprzez właściwe oznaczenie adresata decyzji. Wydaje się, że wystarczające byłoby dopuszczenie możliwości stosowania w takich przypadkach formy sprostowania decyzji (art. 113 § 1), gdyby mógł ją zastosować także organ drugiej instancji, obok organu, od którego decyzja pochodzi.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w pkt II Sąd Najwyższy oparł o art. 98 k.p.c.